

Broederplein 41 · 3703 CD Zeist

Postbus 1001 · 3700 BA Zeist

☎ | 030 - 698 32 11

fax | 030 - 691 61 89

Rabobank 1923 21 757

RIJKSDIENST VOOR DE MONUMENTENZORG

AANTEKENEN

Dhr. S.J. Deenen

Driehoek 21

5091 KA OOST WEST EN MIDDELBEERS

uw brief/kenmerk

ons nummer

RZ-2004-376

behandeld door

Monumentenregistratie

onderwerp

Aanvraag aanwijzing beschermd monument

Gemeente : Oirschot

Driehoek 21 te Oostelbeers

bijlage

- Div.

- 1xFoto's

- 2 Brochures

datum

05 AUG. 2004

Monumentnummer: 528525

Hierbij deel ik u mede, dat ik heb ontvangen een verzoek/voorstel tot aanwijzing als beschermd monument in de zin van artikel 1, aanhef en onder d, van de Monumentenwet 1988 (Staatsblad 1988, 638) van één of meer objecten met bovenvermelde adresgegevens; om welke objecten het precies gaat is in het verzoek/voorstel aangegeven.

Inmiddels heb ik advies gevraagd aan de raad van de gemeente waarin het monument is gelegen, aan de Raad voor Cultuur en, indien het object is gelegen buiten de bebouwde kom, aan gedeputeerde staten van de betrokken provincie. De adviestertermijn bedraagt ten hoogste vijf maanden.

Een brief met onderstaande inhoud is verzonden aan alle bij het Kadaster bekende eigenaren en beperkt gerechtigden.

Ingevolge artikel 5 van de Monumentenwet 1988 (de zogenoemde voorbescherming) zijn vanaf heden de artikelen 11 tot en met 33 van de Monumentenwet 1988 van toepassing op het bovenvermelde object. Dit betekent dat voor iedere wijziging aan het object een vergunning op grond van de Monumentenwet 1988 moet worden aangevraagd bij burgemeester en wethouders van de gemeente waarin het object is gelegen. De voorbescherming gaat over in de definitieve bescherming wanneer het object wordt ingeschreven in het register als bedoeld in artikel 6 of artikel 7 van de Monumentenwet 1988. Het object wordt ingeschreven wanneer een besluit tot aanwijzen als beschermd monument onherroepelijk is geworden, dat wil zeggen wanneer de beroepstermijn van 6 weken is verstreken of, indien beroep is ingesteld, op het beroep negatief is beslist.

Een besluit tot afwijzen van het verzoek leidt tot opheffing van de voorbescherming wanneer de beroepstermijn van 6 weken is verstreken of, indien beroep is ingesteld, op het beroep negatief is beslist.

BRF.01D

R
D
Burgemeester en wethouders van de gemeente waarin het object is gelegen zullen u in de gelegenheid stellen te worden gehoord.

M
Z
Bijzondere omstandigheden daargelaten, zal de beslissing op het verzoek/voorstel binnen tien maanden volgen.

De tekst van de Monumentenwet 1988 kunt u vinden op de Internet-site van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (www.monumentenzorg.nl).

Een exemplaar van de Monumentenwet 1988 is te verkrijgen bij de afdeling voorlichting (doorkiesnummer 030-6983456).

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
mr. Medy C. van der Laan,
namens deze,
de Directeur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg,
voor deze,
het Hoofd Monumentenregistratie en Subsidies,

(mr. M.P. Otten)

Rijksdienst voor de Monumentenzorg
Postbus 1001
3700 BA ZEIST

Postbus 11
5688 ZG Oirschot

Bezoekadres:
Deken Frankenstraat 3
Oirschot

Tel. (0499) 58 33 33
Fax (0499) 57 42 35
E-mail info@oirschot.nl

Internet www.oirschot.nl

Ons kenmerk : PGN.1128
Uw kenmerk/brief :
Bijlagen :
Onderwerp : kandidaat rijksmonumenten
Behandelend ambtenaar : P.J.G.M. van Gerven (0499)583418
Datum : 13 februari 2004

Geachte heer, mevrouw,

Bij de uitbreiding van onze gemeentelijke monumentenlijst hebben onze extern deskundige, de heer D. Pouderoyen, en de monumentencommissie ons geattendeerd op de bijzondere waarde van drie boerderijen: Boterwijksestraat 3 in Oirschot, Neereindseweg 24 in Oostelbeers en Driehoek 21 in Oostelbeers. Hun advies was om deze panden, zeker gelet op de discussies in het kader van het jaar van de boerderij, voor te dragen voor aanwijzing als rijksmonument.

Voor Boterwijksestraat 3 hebt u inmiddels de procedure tot aanwijzing als rijksmonument opgestart en hebben wij u daarin positief geadviseerd. Bij deze willen wij u verzoeken om ook Neereindseweg 24 en Driehoek 21 in Oostelbeers rijksbescherming te geven. Bijgevoegd treft u de objectgegevens uit de gemeentelijke monumentenlijst van beide panden.

Indien u nog vragen hebt met betrekking tot deze brief, dan kunt u te allen tijde contact opnemen met ondergetekende.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders,
namens dezen,

P.J.G.M. van Gerven,
monumentenzorg

Registratuur Monumentenzorg	
INGEKOMEN	
16 FEB 2004	
Nr	R2-2004-376
ID CODE	
Par	Det 800

Rijksdienst voor de Monumentenzorg
t.a.v. de heer A. van der Meulen
Postbus 1001
3700 BA ZEIST

Postbus 11
5688 ZG Oirschot

Bezoekadres:
Deken Frankenstraat 3
Oirschot

Tel. (0499) 58 33 33
Fax (0499) 57 42 35
E-mail info@oirschot.nl

Internet www.oirschot.nl

Ons kenmerk : PGN.1195
Uw kenmerk/brief : RZ-2004-376 en 377
Bijlagen : 2
Onderwerp : verzoek aanwijzing beschermde monumenten
Behandelend ambtenaar : P.J.G.M. van Gerven (0499)583418
Datum : 6 juli 2004

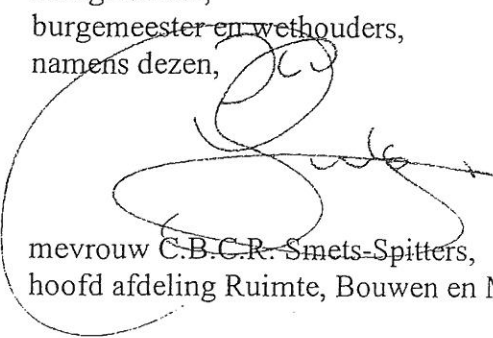
VERZONDEN - 7 JULI 2004

Geachte heer Van der Meulen,

In vervolg op uw hierboven vermelde brieven doen wij u hierbij de gevraagde gegevens toekomen met betrekking tot ons verzoek om de gemeentelijke monumenten Driehoek 21 en Neereindseweg 24 in Oostelbeers aan te wijzen als beschermde rijksmonumenten. Wij gaan ervan uit dat wij met deze door Monumentenhuis Brabant opgestelde rapportages voldoende gegevens beschikbaar stellen om ons verzoek verder in behandeling te kunnen nemen.

Indien u nog vragen hebt met betrekking tot deze brief, dan kunt u te allen tijde contact opnemen met de behandelend ambtenaar.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders,
namens dezen,

mevrouw C.B.C.R. Smets-Spitters,
hoofd afdeling Ruimte, Bouwen en Milieu

Registratuur Monumentenzorg
INGEKOMEN

- 9 JULI 2004

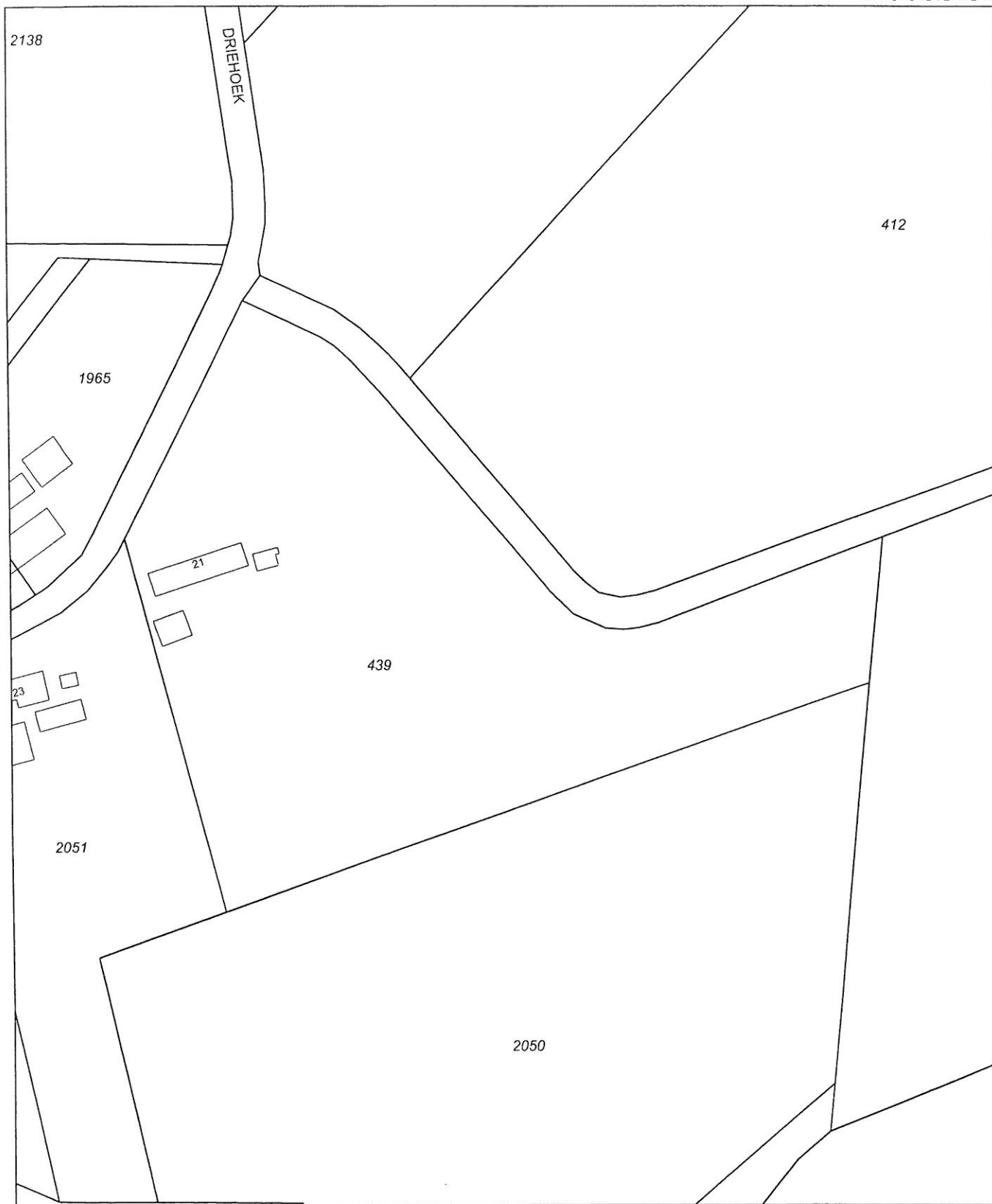
NR A57-RZ-2004-377

ID CODE

Pri

Dal

800

0 m 20 m 100 m

Deze kaart is noordgericht

Klantreferentie

Legenda

- 12345 Perceelnummer
- 25 Huisnummer
- Kadastrale grens
- Bebouwing/topografie

Voor een aansluitend uittreksel, EINDHOVEN, 2 augustus 2004
De bewaarder van het kadaster en de openbare registers

Uittreksel uit de kadastrale kaart

Kadastrale gemeente OOST-,WEST- EN MIDDELBELT
Sectie G
Perceel 439
Schaal 1 : 2000

Aan dit uittreksel mogen geen malen worden ontleend
De auteursrechten zijn voorbehouden aan de Dienst voor het Kadaster en de openbare registers

Monumentenhuis Brabant

adres Markt 32 4931 BT Geertruidenberg telefoon 0162.511833 fax 0162.521076 e-mail monumentenhuis.brabant@planet.nl

*Driehoek 21
Oostelbeers*

Drs. J.M.M. van der Vaart

Oostelbeers, Driehoek 21

Gemeente	: Oirschot/Oostelbeers
Straat	: Driehoek 21
Postcode	: 5091 KA
Kadastraal	: G 00439
Ligging	: het object ligt buiten de bebouwde kom van Oostelbeers
Voormalige bestemming	: boerderij, met meervoudige agrarische functie
Huidige functie	: boerderij met beperkte agrarische functie, kleinschalig, klein vee en kippen
Huidige status	: gemeentelijk monument
Gewenste status	: rijksmonument
Datering	: 1680/1720 – 1800/1830 – 1898/1904 – 1918/1925 - 1952
Eigenaar/bewoners	: familie S.J. Deenen
Bijlagen	: fotomateriaal exterieur : fotomateriaal interieur : kadastrale kaart : oude kadastrale kaart (1830 en 1880)

Het betreffende object werd twee keer bezocht. Bij het bezoek op 2 juni was de heer Dick Zweers aanwezig, die bij deze gelegenheid een deskundige en substantiële bijdrage leverde aan de interpretatie van de aangetroffen bouwsporen.

Ligging

De langgevelboerderij ligt ca. 50 meter van de verharde weg. Deze weg maakt onderdeel uit van een kruising van wegen die samen een driehoek vormen. Het zijn de historische uitvalswegen van Oostelbeers in de richting van Vessem en Oirschot en een afsnijding van de route van Middelbeers - Oirschot buiten de kom van Oostelbeers, in het verleden wel aangeduid als het 'Weverspad'.

De omgeving heet van ouds het '*Hoogeind*'. Thans, niet geheel terecht, aangeduid als *de Driehoek*.¹

Het complex omvat naast de langgevelboerderij, een voormalige paardenstal aan de linkerzijde van de voorgevel (thans in gebruik als opslag en garage). Tot het object behoort ook een gebouwtje met een kleine uitbouw (privaat) op het achtererf. Dit voormalige was- en bakhuis, is aan de achterzijde vergroot. Op het achtererf (W) bevinden zich twee kippenhokken. Een van de hokken is uitgevoerd in metselwerk, het andere kippenhok is betimmerd met houten delen en gedekt met golfplaat.

Op het ruime voorerf, en links en rechts van het object staan een twaalfstal volwassen eikenbomen.

Ook op het achtererf staat een aantal volwassen bomen van diverse variëteiten met een hoogte van circa 8 tot 10 meter.

Omschrijving van het object

De boerderij is van het drie-beukige ankergebint typen en is samengesteld uit negen traveeën. De typologie kan door de plaats van de brandmuur en de dubbele schouw aan weerszijden van

¹ De sector van de gemeenschap Oostelbeers, op oude kaarten aangeduid als 'De Driehoek', ligt circa 900 m meer westelijk van de huidige locatie.

de muur, kan naar het oordeel van Dr. Ir. Hendrikx in, *Brabantse Boerderijen, beleven, bewonen en bewaren*, nader worden aangeduid als 'Kempisch'.

Het dak van het object wordt aan het woongedeelte afgesloten met een wolfseind en aan de rechterzijde met een schild. Met uitzondering van het schild en het wolfseind, die geheel van riet zijn voorzien, zijn de daken over de langsgevels voor de helft met riet en voor de andere helft met pannen gedekt. De toegepaste pannen zijn 'grauw' en van een afwijkende 'mulde type', afkomstig van de pannenfabriek Gebr. Van Cleef uit Belfeld.

Kopgevel – Z-O

Het metselwerk van de kopgevel (Z-O) bestaat uit veldovensteen met onregelmatige vormen, waaronder veel breuk. Er komen twee type stenen voor van verschillende kleur en afmeting. Het geheel is gemetseld in kruisverband en gevoegd met kalkspecie. Langs de daklijsten treffen we 'boerenvlechtingen' aan in acht lagen. Waarneembaar is dat de hoogte van het dak aan de achterzijde, bij het aanbrengen van een nieuwe dakdekking, werd verhoogd. In de kopgevelwand bevindt zich een klein kelderraam met diefijzers en een opkamerkozijn met getoogde verbinding, met daarin een venster met roeden (2x3). Dit venster is geplaatst in de oorspronkelijke luikspanning. Onder het wolfseind, op de zolderverdieping treffen we een klein venster aan met roedeverdeling 2x2. Excentrisch in de gevel is een 'aangepast' schuifvensters aangebracht. De indeling bleef gehandhaafd. (2x5 en 3x5). Het geheel is gevat in een kozijn met toognagels.

In de rechterzijde van de kopgevel bevindt zich een 'empirevenster' (1x2 en 2x2). Aan de rechterzijde van de kopgevel is herkenbaar dat de bestaande langsgevel over de lengte van het woongedeelte werd vervangen en/of voorzien van een spouwmuur (verbouwing interieur omstreeks 1952).

Langsgevel N-O

In de langsgevel vinden we verder twee 'empire vensters' aan weerszijde van de voordeur. Deze vensters wijken af in maat van het 'empire venster' in de eerder besproken kopgevel. Alle vensters in kop- en langsgevel van het woongedeelte, met uitzondering van het opkamervenster en het venster op de verdieping, zijn voorzien van opgeklampte luiken met spiegel en met duim-gehengen.

De empirevensters hebben een gemetselde onderdorpel.

Opvallend is dat de voordeur in langsgevel zich bevindt ter hoogte van de 'brandmuur'; de schoorsteen bevindt zich op het hart van de voordeur.² Ter hoogte van de voormalige voorstal is enkele jaren geleden een dubbele deur in de langsgevel aangebracht, aan de bovenzijde voorzien van een betonlatei. Ten opzichte van de situatie in 1952 is een van de gietijzeren stalvensters verplaatst. Verder naar rechts bevindt zich een enkelvoudige deur met bovenlicht, een voormalige dubbele lage potstaldeer en rechts daarvan de dubbele deuren van de tasdeel. Op het rechtereinde van de langsgevel bevinden zich nog eens dubbele deuren van een materiaalstalling. De kopgevel aan de rechterzijde werd gedeeltelijk vernieuwd.

Achtergevel Z-W

De achtergevel bestaat uit metselwerk uit verschillende perioden. Ter hoogte van de materiaalstalling werd een stuk muur aan getroffen waarvan de stenen met leem als specie werden gemetseld en met kalkspecie werden gevoegd. Een ander gedeelte van de achtergevel werd enkele jaren geleden in nieuw metselwerk opgetrokken. Voorbij de enkelvoudige staldeer is het metselwerk van oudere datum en uitgevoerd in onregelmatig gevormde baksteen in kruisverband, zoals aan de eerder besproken kopgevel. Ter hoogte van de voorstal laten bouwsporen wijzigingen zien van venster- en deuropeningen (van oudere datum dan 1952). In de achtergevel van het woongedeelte werd in 1952, ter hoogte van de keuken, een samengesteld venster geplaatst met schuine bakstenen lekdorpel.

² Deze indeling werd ook elders in een oude boerderij in Oostelbeers aangetroffen. Neereindseweg 24.

Interieur

Het woongedeelte (Z-O) wordt gevormd door de eerste drie traveeën. De eerste travee vanaf de kopgevel bestaand uit twee slaapvertrekken met daarnaast de opkamer, de kelderruimte en de opgang naar de ruimte onder de kap. De twee volgende ruimten, bestaande uit de tweede travee en een gedeelte van de derde travee zijn in gebruik als woon/keuken en woonkamer. In de woonkamer bevindt zich de schouw die aan de voorgevel is onderbroken door een portiek met voordeur. Bij een verbouwing in 1952 werd de boezem in de breedte ingekort ten behoeve van een doorgang naar een slaapkamer, aan de voorzijde (Z-O). De voormalige voorstal en de dwarsstal beslaan de derde en vierde travee. In de afgelopen jaren werden hier de sanitaire voorzieningen ondergebracht. Tussen deze ruimte en de daarachter liggende langstal staat een scheidingsmuur met in de zijbeuken afsluitbare doorgangen. Onmiddellijk achter deze scheidingsmuur bevindt zich de stalput.

De traveeën vijf, zes, zeven en acht vormen een aaneengesloten ruimte. In travee vijf is ter hoogte van de ankerbalken een vloer van planken aangebracht. Bij de overige traveeën is de vloer uitgevoerd in rondhout als tasvloer. In de zesde travee zijn de gebintkoppelbalken aan weerszijde hoger geplaatst dan in de overige traveeën. In deze travee bevinden zich de hoge tasdeeldeuren.

Tussen de traveeën acht en negen is een gemetselde wand opgetrokken die de afscheiding vormt met de materiaalstalling.

Bouwhistorie en datering aan de hand van het gebint en bouwsporen.

In het MSP rapport wordt vermeld dat deze boerderij kan worden gedateerd in het midden van de negentiende eeuw. Nader bouwhistorisch onderzoek van het gebint en de bouwsporen in het woongedeelte rechtvaardigen een meer nauwkeurige datering. Bovendien leverde archiefonderzoek gegevens op die een nadere datering mogelijk maken.

Er kon worden vastgesteld dat deze boerderij zowel in zuidoostelijke richting (woongedeelte) als in noordwestelijke richting (stal gedeelte) vanuit zijn oorspronkelijke vorm in verschillende fasen werd uitgebreid. Van oorsprong vormen de traveeën twee, drie, vier en vijf het oudste gedeelte van deze boerderij. De aanwezigheid ter plaatse, van het bijzonder zware gebinhout onderbouwt deze veronderstelling. De beroete sporen en gebintplaten rechtvaardigen de conclusie dat deze boerderij in zijn oorspronkelijke verschijningsvorm een kortgevelboerderij is geweest, voorzien van een woongedeelte met openstookplaats en stal.³

Het driebeukig woongedeelte met een voordeur in de kopgevel sloot aan op een dwarsgelegen werkvloer of voergang (voorstal), gevolgd door een potstal over de volle breedte. Tegen de achtergevel was, naar mag worden aangenomen, plaats voor een aantal varkenshokken.

Het raveelhout in de sporen en het haanhout op de zolderruimte van tweede travee duiden op de eerdere aanwezigheid van een rookgat.

Aannemelijk is dat in het oorspronkelijke grondplan de deuropening van de toenmalige kopgevel aan de voorzijde van de huidige tweede travee was gelegen. De voorstal lag daarbij op de plaats van de huidige derde travee. De potstal lag ter plaatse van de vierde travee.

De aanwezige muurplaten aan de kopgevel van de huidige eerste travee, die voorzien zijn van houten pennen, doen vermoeden dat deze eerder gebruikt zijn geweest aan het voormalige geveleinde en hebben gefunctioneerd als bevestiging voor de houten voorgevel met mogelijk een overkragend front.

Dit gedeelte van de boerderij (travee. 2-3-4 en een gedeelte van de 5^e travee) is te dateren in de periode 1680/1720. De aanwezigheid van dubbele pennen aan de gebintstijlen op de plaats waar de wurmen zijn opgelegd onderbouwen deze veronderstelling. De datering is aan de

³ In de oudste boerderijen ontbrak veelal nog de aangebouwde tasruimte. De oogst werd dan buiten op het erf bewaard in mijten of zoals hier in en vrijstaande schuur. *Uilkema KU-110, 1921*, Ellen van Olst

veilige kant gehouden. Dendrochronologisch onderzoek zou een meer exacte datering kunnen opleveren, waarbij een uitkomst van een nog vroegere bouwperiode niet zou verrassen. De eerste travee werd later toegevoegd als uitbreiding van het woongedeelte. De voormalige kortgevel (nu in de tweede travee) werd voorzien van een dubbele schouw. Bij deze verbouwing werd waarschijnlijk de stal over één travee uitgebreid en/of 'gemoderniseerd'. De samenstelling van het metselwerk van de kopgevel van de eerste travee, de onregelmatige metselstenen gemengd met stenen van groter formaat en het gemodificeerde vensterkozijn van de opkamer rechtvaardigen de vooronderstelling, dat de uitbreiding van de traveeën tussen 1680/1720 heeft plaatsgevonden. (mogelijk enkele jaren eerder). De opkamer met daaronder de gewelfde kelderruimte, in de eerste travee, kwam in dezelfde bouwfase tot stand. Het is echter nog niet duidelijk, waarom werd gekozen voor het schuinplaatsen van het opkamer-deurkozijn en de uitvoering van de korte trap met toegangsluik tot de zoldervloer. Enkele gebintstijlen werden bij de 'verbouwing' aan één zijde van hun stijl ontdaan. De ankerbalken werden verlengd (vervangen) en opgelegd op een penant aan de langsgevel. Hierdoor kon een grotere breedte van het nieuwe voorvertrek worden verkregen. Voor de uitbreiding van de potstal werd voor dezelfde oplossing gekozen. Het mag duidelijk zijn dat de typologie van de boerderij zich door deze aanpassingen wijzigde van kortgevelboerderij tot langegevelboerderij.

De derde fase in de ontwikkeling voltrok zich rond de eeuwwisseling van de 19^e naar de 20^e eeuw.

Zoals bleek uit de kadastrale gegevens is er aan het begin van de 19^e eeuw op deze plaats sprake van een boerderij met grote schuur.⁴ Aannemelijk is dat in deze periode nog geen tas is ingericht als onderdeel van de platte grond van de boerderij.

Door drie belanghebbenden, die zich tot een Vereniging hadden samengevoegd werd, tussen 1898 en 1904, een grote uitbreiding met 5 traveeën uitgevoerd. Opmerkelijk is dat de toegevoegde traveeën een afwijkende maat vertonen ten opzichte van de bestaande traveeën. De liplassen die te zien zijn in het midden van de 6e travee zijn aanleiding te vermoeden dat bij de uitbreiding gebruik werd gemaakt van bestaande gebinten afkomstig van één gebouw of schuur.

De ongelijke poeren geven aanleiding te veronderstellen dat de gebintstijlen in hoogte werden aangepast (slechte onderstukken verwijderd). Ook hier is sprake van dubbele pennen op de stijlen. Het is niet uitgesloten dat voor de uitbreiding van de boerderij het gebint van de schuur uit de 18^e eeuw werd gebruikt dat zich tot aan het eind van de 19^e eeuw aan de voorzijde van het erf bevond. Deze schuur was waarschijnlijk van het dwarsdeel type met vijf traveeën met de schuurdeuren in de tweede travee.

Het hergebruik van de aangepaste gebinten van de schuur zou tevens verklaren waarom men het dak ter plaatse van de uitbreiding in hoogte moest aanpassen aan de bestaande situatie. Hiervoor werd de oplegging van de daksporen aangepast door het aanbrengen van een gording op 'stelten' bovenop de gebintplaat.

In 1903 vestigde zich een van de leden van de 'Vereniging' in de boerderij, waarna in 1904 de vereniging wordt opgeheven, als gevolg van een scheiding en deling. De jonge boer die zich in 1903 vestigde op deze hoeve was de grootvader van de huidige bewoner, Simon Deenen. In de jaren twintig en dertig van de 20^e eeuw werden verschillende wijzigingen aangebracht in het werkgedeelte die verband hielden met de modernisering van het bedrijf. Zo werd de potstal gewijzigd in een dubbelrijige groepstal (omstreeks 1929). Er werden tevens

⁴ Op kadastrale kaarten van 1832 en 1880 worden de opstallen aangegeven als een boerderij met grote losstaande stal.

stalvensters aangebracht en verplaatst. Ook wijzigde men de toegangen tot de stal meer dan eens om te voldoen aan de toegankelijkheid na herinrichting van de stallen. Grote constructieve ingrepen vonden niet plaats. Het woongedeelte werd in 1952/1953 gewijzigd. De woonkamer/keuken werd verbouwd en er werden twee slaapkamers gemaakt aan de kopgevelzijde.

Was- en bakhuis

Het achter de boerderij gelegen bak- en washuis werd gebouwd in 1917 gedurende de Eerste Wereldoorlog. Het gebouwtje werd opgetrokken in Belgische rode steen, gemetseld in patijsverband. Het werd gedekt met grauwe Hollandse pannen. De plattegrond van het huisje is verdeeld in twee gelijke ruimten met een deur. De linker ruimte is aan twee zijde voorzien van een 'empire venster'. De rechterzijde is voorzien van een klein vierkant venster. Aan de rechtergevel staat als aanbouw een privaat met een lessenaar dakje. In de jaren vijftig of zestig is dit bakhuis aan de achterzijde vergroot en werd het dak verlengd en gedekt met golfplaten.

Paardenstal en wagenshop

Aan de linkerzijde van het object bevindt zich de voormalige paardenstal en wagenshop. Het metselwerk is van jongere datum, waarschijnlijk vernieuwd in de jaren zeventig.

Restanten van ouder metselwerk (1920-30) geven aan dat op deze plaats, waarschijnlijk met dezelfde afmetingen, in het verleden al een paardenstal was gelegen. Dit werd bevestigd door de huidige bewoners. Thans is de ruimte benut als garage.

Kippenhokken

De op het achtererf staan kippenhokken van jonge datum. Een van de hokken is uitgevoerd in metselsteen de ander is uitgevoerd in houten delen. Beide zijn gedekt met golfplaat.

Huidig gebruik en staat van onderhoud

Enkele jaren geleden heeft de huidige bewoner de agrarische bedrijfsuitoefening gestaakt. De stallen en tassen zijn niet meer in gebruik. Er wordt op zeer bescheiden schaal pluimvee gehouden in de aanwezige hokken.

Het object is in goede staat van onderhoud. Het dak is enkele jaren geleden opnieuw met riet gedekt.

De woonruimte is bij een verbouwing in 1952 aangepast. Een scheidingsmuur werd verplaatst naar het midden van de woonruimte, de voormalige keuken/goot werd daardoor verbreed tot woonkeuken. De ruimte aan de kopgevelzijde werd opgedeeld in twee slaapvertrekken. De scheidingsmuren tussen voorstal en grote stal vertonen aan beide zijde scheuren. Vastgesteld kan worden dat de huidige bewoners in de loop van de jaren met overleg en zorg de boerderij in goede staat hebben gehouden en waar nodig het noodzakelijke onderhoud hebben gepleegd aan muren en daken. Ook het schilderwerk is in goede staat.

Waardestelling

Bouwhistorische waarde

De boerderij, Driehoek 21 te Oostelbeers is vanuit bouwhistorie observatie een bijzonder interessant object. De verschijningsvorm van deze langgevelboerderij, met een lengte van circa 36 meter en zijn negen traveeën, is opvallend en indrukwekkend.

De lange geschiedenis van dit bouwwerk kan worden teruggevonden in de verschillende onderdelen van het gebint, de plattegrond en de bouwsporen in het metselwerk. De bouwperiodes konden aan de hand van deze sporen bij benadering worden herleid.

Dendrochronologisch onderzoek van het gebinthout zou een optie kunnen zijn om een meer nauwkeurige datering te verkrijgen.

Aan de hand van de bevindingen moet dit object als zeer behoudeniswaardig worden gedeut. Het was- en bakhuis uit 1917 is voor wat betreft de voorgevel en de twee zijgevels een interessant gebouwtje. De toegepaste stenen en het metselverband maken dit huisje tot een

waardevol en behoudeniswaardig onderdeel van object. De later aangebouwde uitbreiding mag gelden als indifferent. De twee kippenhokken zijn vanuit bouwhistorisch perspectief indifferent.

De huidige garage, voorheen paardenstal en karschop is als bouwvolume, met zijn Hollandse pannen dekking, in relatie tot de overige bebouwing van het erf van belang als onderdeel van het gehele object en maakt wezenlijk deel uit van het ensemble.

Cultuurhistorische waarde

De geschiedenis die is af te lezen uit de ligging en dimensies van het object, verwijst naar het aanvankelijk kleinschalige boerenbedrijf en de ontginningsactiviteiten in de 17^e en 18^e eeuw aan de zoom van het Beerzedal, buiten de kern van Oostelbeers. Het geeft tevens een indruk van de stormachtige ontwikkeling van de agrarische sector in de tweede helft van de negentiende eeuw.

De nieuwe bemestingsmethoden waardoor een grotere veestapel mogelijk was en grotere opbrengsten konden worden gegenereerd leidde aan het begin van de 20^e eeuw tot de laatste grote uitbreiding van deze boerderij. Dat de uitbreiding die tussen 1895 en 1902 een kapitale onderneming was wordt bevestigd door het feit dat ze werd uitgevoerd door een 'Vereniging', een rechtspersoonlijkheid waarin drie belanghebbende partijen samenwerkten. De kadastrale opgave van de percelen, behorende tot de Driehoek 21 uit 1880, geeft tevens inzicht in het aantal hectaren dat als woeste grond of als ontginning in bewerking was.

Dit object houdt, mede door de duidelijk waarneembare bouwhistorische gelaagdheid, het beeld levendig van de ontwikkelingen van dit boerenbedrijf. Het geeft een indruk van de enorme inspanningen die de gezinnen die er woonden en werkten zich moesten getroosten. Dit cultuurhistorische verleden is in de Driehoek 21 uitstekend bewaard gebleven.

Vanuit zowel bouwhistorisch als cultuurhistorisch perspectief vormt dit agrarische object: boerderij, voormalige paardenstal, bak- en washuis, in zijn landschappelijke context een onverbreekbaar ensemble van grote waarde en is daarom zeer behoudeniswaardig.

Gelegen in het planningsgebied *Revitalisering Landelijk Gebied, Beerze Reusel*, is dit ensemble een markant object als onderdeel van de landschappelijke inrichting.

Het is van belang om dit object voor de komende generaties te behouden. Het is bovendien uiterst zinvol om dit ensemble nu al met zorg te omringen, vooruitlopend op de te verwachten wijziging van zijn oorspronkelijke bestemming.

Vught juli 2004

Drs. Jan M.M. van der Vaart

Advies werd ingewonnen bij het SHBO te Arnhem.

fig. 1

Langsgevel, noord-oost, links
woongedeelte

Fig 2
Langsgevel, noord-oost, midden
Woongedeelte en voormalige
groepstal.

De gevel van het woongedeelte
werd bij een verbouwing in 1952
vernieuwd.
De schuifvensters 2x5/3x5
werden vervangen door
samengestelde vensters.

fig 3.
Langsgevel noord-oost, rechts

fig 4

langsgevel – noord-oost met links voorgevel voormalige paardenstal.

fig 5

Noord-west gevel van de voormalige tas.

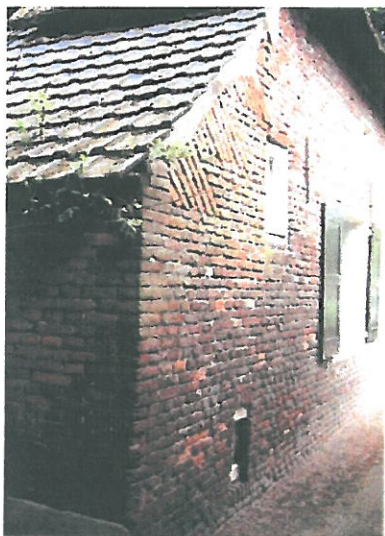

Fig 6 -7 - 8

Boven: zuid-oost, gevel met
wolfseind, opkamer
(toognagel kozijn), venster
van de kelder met diefijzers.

Geheel links: hoekpartij
vanaf zuid.

Links: "boerenvlechtingen"
in acht lagen

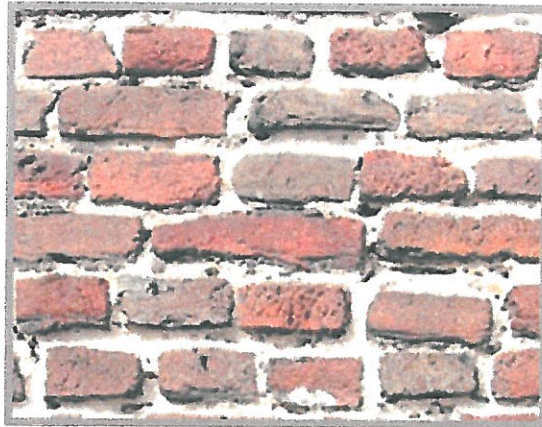

fig 9-10-11

Kopgevel zuid-oost

Boven: venster opkamer

Rechts: metselwerk in
kruisverband van
veldovensteen

Onder: kozijn met
penverbindingen
schuifraam met
schuifkozijn,
wisseldorpel en roeden,
gewijzigd tot klapvenster
2x5 en 3x5

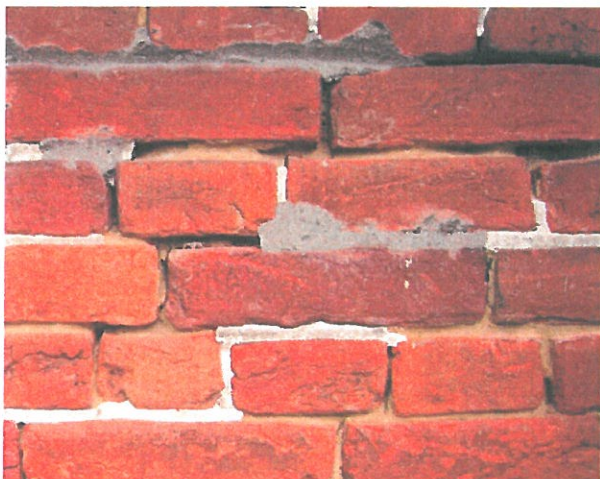

fig 12-13-14

Achtergevel

Linksboven: oud en gerenoveerd metselwerk

Linksonder: restanten van metselwerk met leem en kalkvoeg.

Rechtsonder: scheiding van oud en recent metselwerk.

fig. 15-16-17

Links: deur naar de woonkeuken. Hiervoor werd bij een verbouwing (omstreeks 1920?) een stijl en kroegel van het gebint verplaatst.

Rechts: dichtgezette deur van voormalige potstal en vervanging door een gietijzeren stalvenster.

Rechtsonder: Nieuw keukenvenster met bakstenen dorpel (verbouwing ca. 1952)

fig 18-19

Boven: Herd in de woonkamer met portaal en voordeur, ter hoogte van de brandmuur.

Onder: ankerbalk - moerbalk met gewijzigde verdiepingvloer

fig. 20
Opkamer met schuin-
geplaatst kozijn.

Trap naar de zolderruimte.

Op de achtergrond penant
met opgelegde vloerbalk

fig. 21
Kelder met tongewelf en kozijn

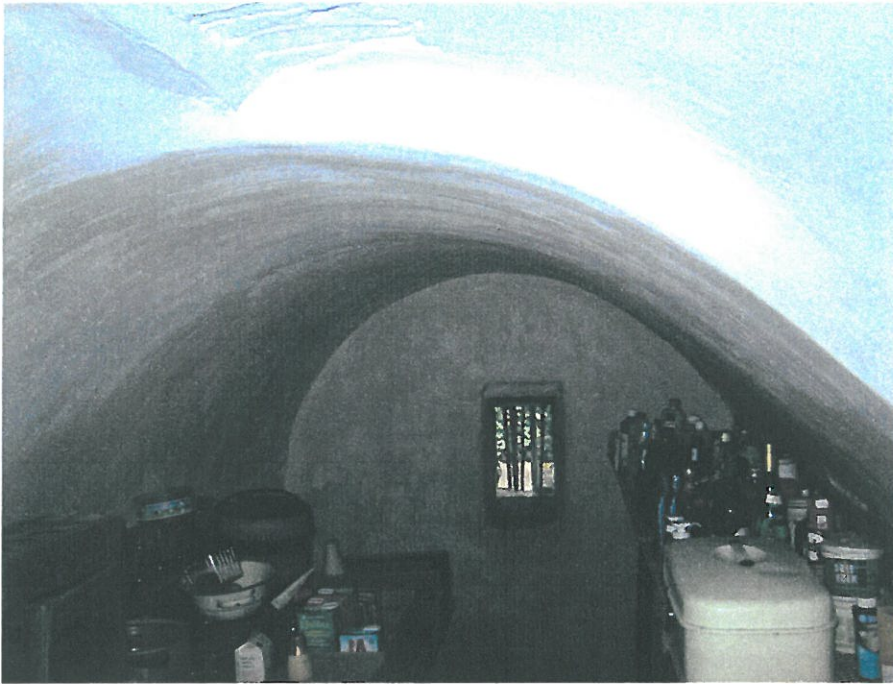

fig. 22 -23

Tongewelf van de kelder,
met kelderlicht.

Omtimmerd gebintstijl in de
kleine ruimte voor de kelder,
en de opgang naar de
zolderruimte.

fig. 24

Beroete sporen en spantbalk van de kap van het voorhuis, 2^e travee.

fig. 25 – 26

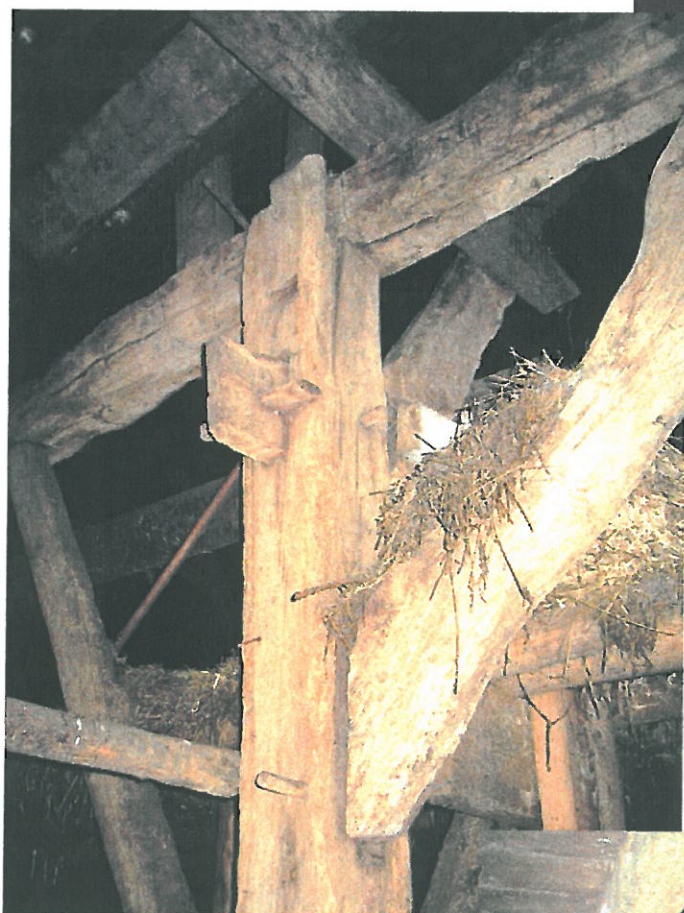
Schuine las met koppelhout van oude beroete gebintplaat (worm) met later aangeheelde gebintplaat (niet beroet), op de zolder ter hoogte van de stalmuur.

Schuine lipas met pennen verbonden op de gebintplaat ter hoogte van de gebintschoor,

fig 27-28-29

Onderdelen van het ankerbalkgebint met overstekken, gebintbalkschoren, spanbenen., spantbalk en verhoogde wurm of gebintplaat en blokdelen.

Ankerbalk met tasliggers en overgang naar plankenvloer ter hoogte van de 5^e travee.
De grotere breedte van de 6^e travee is hier te zien.

fig 30
Gebintstijl, wurm en 'stelten'. Blokdeel en gording aangebracht ter vergroting van de dakhoek.

fig. 31 – 32

Schuine las van de gebintplaat in het werkgedeelte halverwege de 6e travee.

5e – 6e travee, beuk aan de voorzijde, met gebintdwarsbalk. Komt alleen voor ter plaatse van het 6e travee.

fig 33

Tasliggers – stijl, ankerbalk en gebintschoren

fig. 34, 35 en 36

Schop met 2 gescheiden werkruimten en aanbouw aan de achterzijde. Voorgevel- en linker zijgevel, gemetseld in Belgische rode steen in patijtsverband. Gedekt met Hollandse grauwe pannen.

fig. 37

Oostelijke zijgevel van de schop met voormalig privaat.

fig. 38 en 39

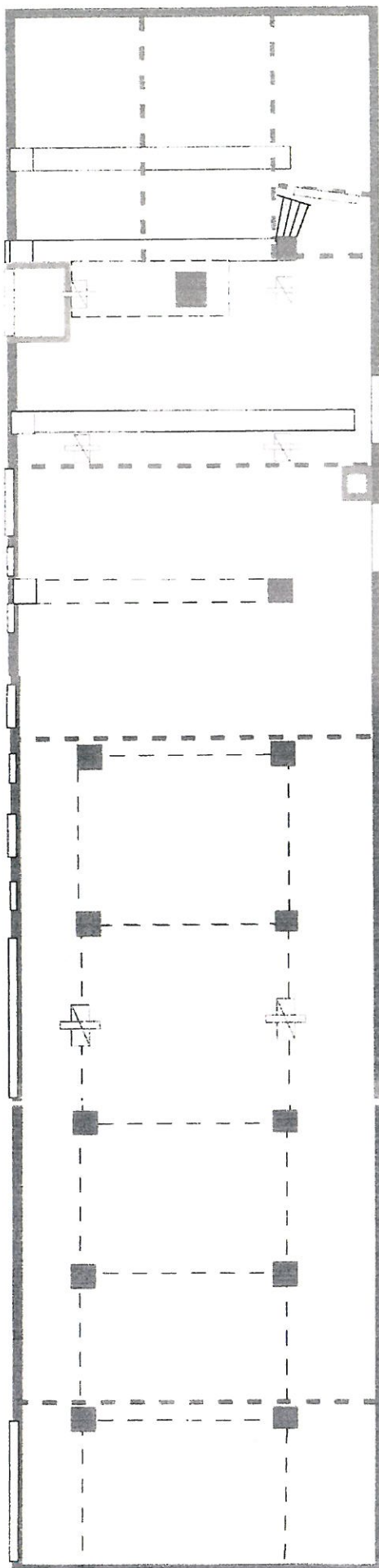
Aanbouw van de schop aan de achterzijde, gedekt met golfplaten
(aanbouw indifferent)

Twee op het achtererf staande kippenhokken met omheining. (indifferent)

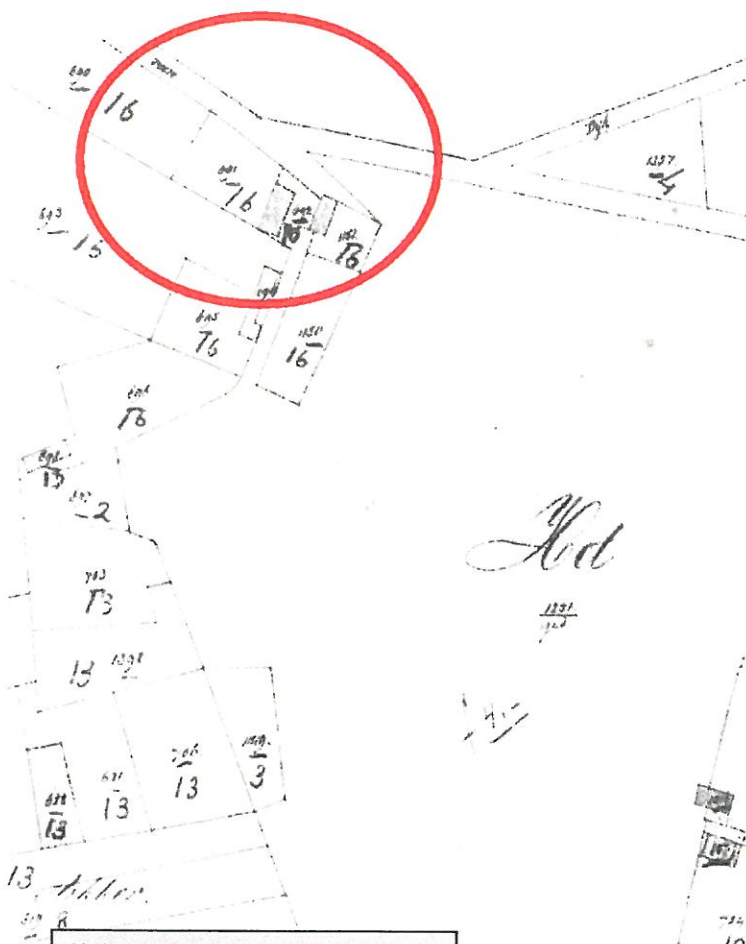

travee 2 - 3 - 4 - 5 breedte ca 4 meter
travee 7 - 8 - 9 breedte ca. 3,50 meter

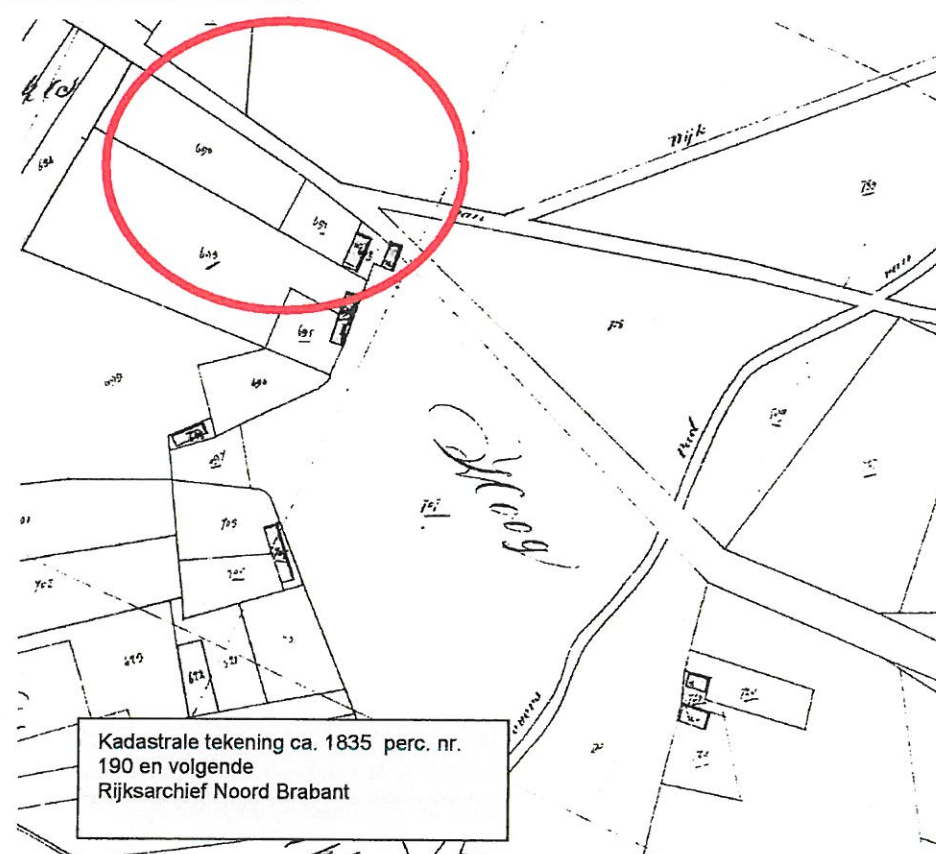
1e TRAVEE	2e TRAVEE circa 4 meter	3e TRAVEE circa 4 meter	4e TRAVEE circa 4 meter	5e TRAVEE circa 4 meter	6e TRAVEE circa 4,40 meter	7e TRAVEE circa 3,5 meter	8e TRAVEE circa 3,5 meter	9e TRAVEE circa 3,5 meter
-----------	----------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------	-------------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------

Schematische aanduiding
van de plaatsing van het
gebint en de te
onderscheiden bouwfasen

Kadastrale tekening 1880 perc. nr. 190 en volgende
Rijksarchief Noord Brabant

Kadastrale tekening ca. 1835 perc. nr. 190 en volgende
Rijksarchief Noord Brabant